

## Член 1

### Предмет на осигурување

(1) Предмет на осигурување по овие Услови се:

1. Градежни објекти во градба, подразбирајќи под тоа новоградби и реконструкции (поправки, доградби, надградби и сл.);

2. Градежен, занаетчиски, инсталационен материјал и сета опрема која е наменета исклучиво за вградување во осигурениот објект во градба;

3. Градежна опрема и помошни објекти кои се опфатени во пресметковната вредност на објектот во градба и служат за изградба на градежниот објект (помошни згради, бараки, дрвени или ѕидани складишта, работилници, ресторани, подвижни скелиња и сл.), освен стварите кои претставуваат основни и обртни средства на изведувачот на работите, односно осигуреникот.

(2) Ако посебно се договори и ако се пресмета посебна премија, со осигурување можат да се опфатат:

1. Веќе постоечките објекти на кои се врши реконструкција (поправка, доградба, надградба, адаптација и сл.);

2. Делови на објектот во градба, односно поедини градежни и занаетчиски работи кои ги презел изведувачот на работите;

3. Помошен градежен материјал и алат во употреба;

4. Градежна опрема и помошните објекти кои служат за изградба на градежниот објект и кои воопшто не се или не се во целост опфатени во пресметковната вредност на објектот во градба;

5. Стационарани (усидрени) пловни возила, чамци, сплавови, понтони на вода и стварите на нив за време на градењето на вода или на крајбрежјето;

6. Стварите на работниците;

7. Деловно-техничка документација, вклучувајќи ја и градежната книга (осигурување на таксирана вредност).

(3) По овие Услови не може да бидат предмет на осигурување:

1. Нестационарани (не усидрени) пловни возила (чамци, сплавови, понтони, влекачи) и стварите на нив, моторни возила и приколки на суво, самоодни машини, летала;

2. Стварите во превоз вон градилиштето;

3. Пари и вредносни хартии;

4. Рушење на постоечките објекти;

5. Основните средства и обртните средства на изведувачот на работите кои не служат за самата градба, потоа инвентарот во канцелариите, работничките ресторани и работничките станови како и другите ствари кои не служат за непосредна градба на осигурениот објект.

(4) Не може да се осигура градежен објект ако на него не е вработен потребен број квалификувана стручна сила и ако градењето и работите не ги надгледуваат стручњаци со потребни стручни квалификации.

(5) Осигурувањето не ги покрива штетите ако се пријавуваат на крајот на градењето или како список на недостатоци и штети без можност да се утврди причината и времето на нивното настанување.

## Член 2

### Осигурени опасности (ризичи)

(1) Осигурувачот е должен да исплати надомест во случај на штета предизвикана со уништување, оштетување или исчезнување на осигурените ствари поради следниве основни опасности:

1. Пожар и удар на гром, експлозија, луња, град, манифестација и демонстрација, излевање на вода, мраз, лед и снег, снежна лавина, слегнување на тло;

2. Градежна незгода;

3. Неспретност, невнимание или лоша намера на работникот на Осигуреникот или работник вработен при подизведувач ангажиран од Осигуреникот.

(2) Ако посебно се договори и пресмета дополнителна премија,

осигурувачот е должен да исплати надомест на штета поради една или повеќе дополнителни опасности, според тоа како ќе се договори, и тоа:

1. Поплава и порој, висока вода и подземна вода;

2. Лизгање на тло;

3. Одронување на земјиште;

4. Зарушување на земјиште;

5. Одговорност од дејност на изведувачот на градежните работи према трети лица и нивен имот;

6. Осигурување на градежните работи во гарантниот рок;

7. Провална кражба;

8. Осигурени се само оние опасности кои се наведени во полисата и за кои е пресметана дополнителна премија.

(3) Осигурувачот не е должен да исплати надомест на директна или индиректна штета која е предизвикана со нуклеарна реакција, нуклеарна радијација или радиоактивна контаминација.

## Член 3

### Обем на опасност од пожар и удар на гром

(1) Под пожар, во смисла на овие Услови, се смета оган настанат вон одредено огниште или оган кој ова место го напуштил и е способен и натаму да се развива со својата сопствена сила.

(2) Со осигурувањето од пожар опфатен е и ризикот самозапалување на залихи, доколку ускладиштувањето е извршено според прописите.

(3) Не се смета дека настапил пожар и осигурувачот не е должен да исплати надомест, доколку осигурената ствар е уништена или оштетена:

1. Поради изложување на корисен оган или топлина заради обработка или во други цели (на пример: во преработка, при сушење, пржење, печење и сл.);

2. Поради осмадување, опрлување или прегорување од цигара, апарати за осветлување, искри и сл.;

3. Поради вриење или загревање, варење, димење и сл.

(4) Со осигурувањето од опасност од пожар на се опфатени штетите на оџаците кои настанале во врска со нивната функција.

(5) Осигурувањето од удар на гром во смисла на овие Услови, ги покрива штетите кои на осигурените ствари ги предизвикал гром со делување на сила или топлина, како и штетите од удар на предмети соборени од громот.

## Член 4

### Обем на опасност од експлозија

(1) Под експлозија, во смисла на овие Услови, се смета ненадејно манифестирање на сила заснована на тежнение на пареа или гасови да се прошират.

Експлозија на садови под притисок (котли, цевки и сл.) постои само кога сидовите на садот се во толкава мерка издупчени да настанува моментално изедначување на внатрешниот и надворешниот притисок. До колку во внатрешноста на садот настанала експлозија поради хемиско претворање, штетата која од тоа ќе настане на садот е покриена со осигурување и тогаш кога сидовите на садот не се издупчени.

(2) Со осигурувањето не се опфатени:

1. Штетите на стварите на осигуреникот предизвикани со минирања кои се обавуваат во рамките на неговата дејност или во рамките на дозволената дејност на трети лица;

2. Штетите на машините предизвикани со експлозија во просторот за внатрешно согорување (цилиндер на мотор);

3. Штетите од експлозија кои се нормална појава во процесот на производството;

4. Штетите од експлозивно издувување од печките и сличните апарати;

5. Штетите од експлозија од биолошки карактер;

6. Штетите од експлозија на садовите под притисок од став (1) алинеја 2 од овој член поради дотраеност, истрошеност или прекумерни наслаги

на рѓа, бигор, талог, тиња на осигурената ствар, но не се надоместуваат штетите на останатите ствари во врска со настанатата експлозија;

7. Штети поради пробивање на звучниот ѕид.

#### Член 5

##### Обем на опасност од луња

(1) Под луња, во смисла на овие Услови се смета ветер со брзина од 17.2 м/сек., односно 62 км./час (сила од 8 степени по Бифоровата скала) или повеќе. Ќе се смета дека дувал ветер со оваа брзина во пределот каде се наоѓа осигурената ствар, ако ветерот кршел гранки и стебла или оштетил редовно одржувани објекти. Во случај на сомневање осигуреникот мора да ја докаже брзината на ветерот со извештај од Републичкиот хидрометеоролошки завод.

(2) Штетите од луња се опфатени со осигурување ако се предизвикани механички оштетувања на осигурената ствар:

1. Со непосредно делување на луњата;
2. Со директен удар на предмети соборени или носени од луњата;
3. Нанесување на снег и ветер.

(3) Со осигурувањето од луња не се опфатени штети:

1. Од продирање на дожд, град, снег или други наноси низ отворен прозор или други отвори кои постојат на зградата, освен ако отворите настанале од луњата, како и штети од дожд и други врнежи на стварите сместени на слободен простор;
2. На градежни објекти кои не се градат или не биле изградени според вообичаениот начин на градење на тоа место, кој е слабо одржуван или е дотраен;
3. Над со пропис предвидената тежина од снег.

#### Член 6

##### Обем на опасност од град

Со осигурувањето се опфатени штети од уништување односно оштетување на осигурените ствари кои ги предизвикал градот со својот удар. Опфатени се и штети од продирање на град и дожд низ отвори настанати од паѓање на градот.

#### Член 7

##### Обем на опасност од манифестација и демонстрација

(1) Манифестација и демонстрација во смисла на овие Услови се смета организирано или спонтано јавно покажување на нерасположение на група граѓани.

(2) Се смета дека настанал осигурен случај манифестација или демонстрација ако осигурената ствар е уништена или оштетена од било кој начин на делување на манифестантите односно демонстрантите (рушење, демолирање, кршење, палење и др.).

#### Член 8

##### Обем на опасност од излевање на вода

(1) Излевање на вода во смисла на овие Услови се смета:

1. Излевање на вода од водоводни цевки и уреди за греење на зградите со топла вода и уреди за парно греење и други уреди и апарати поради оштетување (кршење, прскање или дефект на уредите за управување и сигурност) на тие цевки, уреди и апарати;
2. Излевање на вода од атмосферска и фекална инсталација (канализации) поради силен пороен дожд од над 15 литри (или 15мм) воден талог на 1 м<sup>2</sup> за еден час. Количината на дожд мора да се докаже со извештај од Републичкиот хидрометеоролошки завод;
3. Избивање на параа од цевки и уреди за топла вода и парно греење поради оштетување (кршење, прскање или дефект на уредите за управување и сигурност) на тие цевки и уреди.

(2) Со осигурување не се опфатени штети:

1. Од излевање на вода од отворени славини, олуци и олучни цевки;
2. Поради прскање или кршење на цевките и уредите под дејство на мраз, кој делувал во смисол на став (2), член 9 од овие Услови. Кај овој случај со осигурување не е покриена штетата на самите цевки и уреди;
3. Поради дотраеност, истрошеност и корозија;
4. Губиток на вода и изгубена добивка;
5. Поради лошо одржување на водоводните и одводни (канализациони)

цевки и уреди за греење со топла вода, уреди и апарати во објектот кој ги изведува осигуреникот, како и немарна или недоволна заштита од смрзнување, запушување и слични причини настанати на споменатата инсталација и уреди на овие објекти.

#### Член 9

##### Обем на опасност од мраз

(1) Со осигурување од мраз во смисла на овие Услови опфатени се штетите причинети на осигурените ствари со ненадејно делување на мраз, како и штети кои би настанале на градежните работи осетливи на мраз, доколку се преземени соодветни мерки на заштита за работа во зимски услови.

(2) Осигурување од опасност од мраз не ги покрива штетите кои би настанале кај градежните работи осетливи на мраз, кои се изведуваат непосредно пред и во време кога според територијата и временските прилики мора да се очекува смрзнување, односно доколку не се преземени соодветни мерки за заштита при изведување на работите во зимски услови.

#### Член 10

##### Обем на опасност од лед и снег

(1) Осигурувањето од лед и снег опфаќа штети кои би биле предизвикани на осигурените ствари со тежина, притисок или удар на ледот и снегот.

Со осигурувањето се покриени само оние штети доколку тежината или притисокот биле поголеми од вредностите од статичката пресметка, односно од оние предвидени по важечките технички прописи.

(2) Штетите од минирање на лед и снегот не се опфатени со осигурување.

#### Член 11

##### Обем на опасност од снежна лавина

(1) Под снежна лавина, во смисла на овие Услови, се смета снежна маса во движење која се откинува од планински страни.

(2) Со осигурување се опфатени и штети предизвикани со делување на воздушен притисок создаден од снежна лавина.

#### Член 12

##### Обем на опасност од слегнување на тло

(1) Под слегнување на тло, во смисла на овие Услови, се смета вертикално слегнување на тлото под осигурениот градежен објект, кое настапува како последица на градежна незгода или геолошко влијание.

(2) Од осигурување се исклучени штетите од слегнување на тлото:

1. Ако до слегнување на тлото дошло поради тоа што тлото пред почетокот на градењето не било испитано во поглед на неговата носивост, а според прописите било задолжително испитување на носивоста на тлото;
2. Доколку до слегнување на тлото дошло поради тоа што тлото било оптоварено повеќе отколку што било предвидено со проектот.
3. Со осигурувањето не се покриени ниту трошоците за санирање на тлото.

#### Член 13

##### Обем на опасност од градежна незгода

(1) Под градежна незгода, во смисла на овие Услови, се смета непредвиден, од волјата на изведувачот на работите независен настан, кој има како последица уништување или оштетување на осигурените ствари поради:

1. Грешка во изведувањето на работите;
2. Деформација и кршење на градежната монтажна опрема;
3. Пренос или превоз на подрачјето на градилиштето;
4. Грешка во техничко-пресметковните основи, пресметката и изработката на нацртот;
5. Грешки во конструкцијата;
6. Грешки во материјалот;
7. Паѓање, удар на предмет или удар на моторно возило и работна машина.

(2) Градежната незгода се смета за непредвидена доколку изведувачот на работите, со оглед на техничкото знаење и можностите на градежната техника не можел ниту бил должен да ја предвиди.

(3) Не се надоместуваат трошоците за отстранување на самите причини на штетата поради грешките во техничко-пресметковните основи, пресметката, конструкцијата, материјалот и изведувањето.

(4) Нема да се смета дека настапила осигурената непредвидена градежна незгода, ако градежниот објект е изведен:

1. Спротивно на договорот за градба и со недостатоци;
2. Со употреба на слаб или непогоден материјал;
3. Со кршење на општо признатите правила на градежната техника, техничките прописи, упатства, нормативи, стандарди или одредби од техничката инспекција;
4. Со пропуштање на преземање на потребните мерки против нормалните влијанија на временските прилики за кои морало да се смета според годишното време и месните прилики;
5. Со примена на проектирање и постапка во изведување на работи, конструкција или материјал кои не ги испробала или испитала и одобрила некоја овластена организација или техничката инспекција.

(5) Доколку во текот на работите на изградбата на осигурениот објект или по завршените работи осигуреникот дознае дека дошло до отстварување на некоја прикриена или видлива грешка во техничко-пресметковните основи, пресметката, конструкцијата или материјалот, која би можела да предизвика оштетување или уништување на осигурениот објект, осигуреникот е должен на своја сметка да спроведе санација или да ги обнови деловите на објектот на кој би можело да дојде до оштетување. Доколку осигуреникот не ја направи потребната санација или обнова, во смисла на одредбите на овој став, а осигурената опасност се оствари, како последица на грешките, осигуреникот го губи правото на надомест од осигурувањето.

#### Член 14

##### Обем на опасност од неспретност, невнимание или лоша намера на работник или некое друго лице

Со осигурувањето се опфатени штетите од неспретност, невнимание или лоша намера на работник или некое друго лице. Неспретност или невнимание, во смисла на овие Услови, се остварил само доколку осигуреникот комисијски за секој штетен настан утврди дека настанал со несоодветни постапки на некој работник или група работници.

Штетите предизвикани со лоша намера, осигуреникот е должен да ги пријави на органот на МВР.

#### Член 15

##### Обем на опасност од поплава и порој

(1) Под поплава во смисла на овие Услови се смета стихийно и неочекувано поплавување на теренот од постојани води (реки, езера, мориња и др.) поради тоа што водата се излила од коритото или го пробрила одбранбениот насип или браната, излевање на водата поради вонредно висока плима и бранови со невообичаена сила на море или езеро, и од надоаѓање на вода од вештачки езера.

Под поплава се смета и неочекувано поплавување на теренот поради нагло создавање на големо количество водена маса која настапува како последица на провала на облаци.

(2) Под порој се смета стихийно неочекувано поплавување на теренот со водена маса која се создава на низбрдните терени поради силни атмосферски врнежи и се слива по улиците и патиштата.

(3) Со осигурувањето се опфатени само штетите предизвикани на осигурените предмети за време додека полавата или поројот трае и непосредно по повлекување на водата.

(4) Со осигурувањето на се опфатени:

1. Штетите од габички поради влага;
2. Штетите од слегнување на тлото како последица на полавата или поројот;
3. Штетите од поплавување на водата излеана од канализационата мрежа, освен ако до излевањето дошло поради полавата или поројот.

#### Член 16

##### Обем на опасност од висока вода

(1) Под висока вода, во смисла на овие Услови, се смета исклучителна појава на невообичаен пораст на водостојот и во неочекувано време.

(2) Обврската на осигурувачот за штетите од висока вода започнува со порастот на високата вода над однапред утврдените месечни коти на водостојот (или протоци) измерени на градилиштето според најблиску поставениот покажувач на водостојот.

(3) При склучување на осигурувањето потребно е претходно на градилиштето, во смисла на став (2) од овој член, да се утврди од која височина на водата настанува обврската на осигурувачот. Оваа граница за секој месец во годината се наведува во полисата.

#### Член 17

##### Обем на опасност од подземна вода

(1) Под подземна вода, во смисла на овие Услови, се смета неочекуван продор на вода во градежната јама, односно градежниот објект во градба.

(2) Обврската на осигурувачот за штета од подземна вода престанува:

1. Доколку при градбата на објектот во непосредна близина на постојните води претходно не се спроведени соодветни технички мерки на заштита;
2. Доколку при изведување на работите во тунелите, рововите и сличните земјени работи, нема на градилиштето доволен број на припремни исправни водни пумпи за црпење на подземната вода, кој доток на вода според податоците од претходното хидрогеолошко испитување на теренот, односно според стручните претпоставки во проектот се сметат како очекуван.

#### Член 18

##### Обем на опасност од лизгање на тло

(1) Под лизгање на тло, во смисла на овие Услови, се сметаат ненадејни движења на површината на земјата на косите терени со јасни манифестации на кршење на површините на тлото и одронувањата кои, со појавата на јаките деформации и широките пукнатини на градежните објекти, настапуваат во кратки временски периоди.

(2) Со осигурување од лизгање не се опфатени штетите од лизгање на тлото, до колку не биле преземени сите потребни мерки за заштита кои се познати во градежната техника, и/или косините не биле изведени во согласност со проектот и теренските услови.

(3) Со осигурувањето не се опфатени трошоците за санирање на тлото.

#### Член 19

##### Обем на опасност од одронување на земјиште

(1) Под одронување на земјиштето во смисла на овие Услови, се смета паѓање на земјениот материјал на или во осигурената ствар и доколку при тоа ја оштети или ја затрупа.

Со осигурувањето се опфатени и трошоците за отстранување на одронетиот материјал во ширина од 1 метар од осигурениот објект.

(2) Со осигурувањето не се покриени трошоците за санирање на тлото и затрупување до првобитниот профил на теренот, од кој се одронил земјениот материјал.

#### Член 20

##### Обем на опасност од зарушување на земјиште

(1) Под зарушување на земјиштето, во смисла на овие Услови, се смета непредвидено и ненадејно кршење на околната стенска маса и нејзиното зарушување во подземните простории. При тоа, земјаниот односно стенскиот материјал ја оштетил или затрупал осигурената ствар.

(2) Со осигурувањето не се покриени штети од:

1. Зарушување настанато од нормални притисоци поради направените пропусти во пресметката или во изведувањето на работите;
2. Зарушување настанато како последица на постепено деформирање на подградбата поради набабрување на околниот материјал.
3. Со осигурувањето не се покриени трошоците за санирање на тлото и затрупување до првобитниот профил на подземната просторија од која се зарушил земјениот, односно стенскиот материјал.

#### Член 21

##### Обем на опасност од одговорност од дејност на изведувачот на градежните работи према трети лица и нивен имот

(1) Обемот на опасност од одговорност на изведувачот на градежните работи према трети лица и нивен имот се утврдува според Условите за осигурување од одговорност, ако не се во спротивност со овие Услови.

(2) До колку е осигурен само дел на објектот кој се гради, или само пооделните градежни и занаетчиски работи, осигурувањето не ги покрива, ако не е поинаку договорено, штетите настанати на останатите делови на тој објект во градба, или останатите градежни и занаетчиски работи кои не се осигурени, односно се осигурени со друга полиса.

(3) Со осигурувањето од одговорност не се покриени штетите на постоечкиот објект на кој се изведуваат работи (адаптација, доградба, реконструкција и сл.).

(4) Осигурувачот кај осигурувањето од одговорност на изведувачот на градежни работи е во обврска до сумата на осигурување по настан, која е наведена во полисата.

(5) Осигуреникот кај секоја штета учествува со 10% од вредноста на надоместокот (франшиза).

#### Член 22

##### Осигурување на работите во гарантен рок

(1) Осигурувањето, во смисла на овие Услови ги покрива штетите на веќе завршениот објект во време на неговото одржување, односно гаранција, а кои настанале:

1. Поради работите и активностите на изведувачот на работите (осигуреникот), кои произлегуваат од договорот за одржување помеѓу инвеститорот и изведувачот на работите;

2. Во време на гаранцијата, кои имаат своја непосредна причина од времето на градење на објектот, а настанале поради покасно реализирање на ризиците наведени во член 13 и 14 од овие Услови;

3. Предвременото предавање на објектот на инвеститорот.

(2) Висината на надоместокот од осигурувањето во случај на оштетување на осигурениот објект, се утврдува според вистинските цени на материјалот и работите во времето на настанување на осигурениот случај, доколку не е поинаку договорено.

#### Член 23

##### Обем на опасност од провална кражба

(1) Обемот на опасност од провална кражба се определува според Условите за осигурување од опасност од провална кражба и разбојништво ако не се во спротивност со овие Услови.

(2) Осигурувањето ги покрива штетите од провална кражба на невраден градежен, занаетчиски, инсталационен материјал и опрема која е наменета за вградување во осигурениот објект во градба, под услов неврадениот градежен, занаетчиски, инсталационен материјал и опрема да се наоѓаат во заклучени прирачни складишта и магацини и постојано да ги чува чувар.

(3) Ако изведувачот на работите не ги исполнува условите од став (2) на овој член, тогаш просторот каде е складиран гореспоменатиот материјал и опрема, треба да е ограден со добро одржувана ограда во висина од 2м. и да постои постојан чувар.

(4) Доколку при остварување на осигурен случај се утврди дека осигуреникот не исполнува еден од наведените услови од став (2) и (3) од овој член, осигурувачот не е во обврска да ја надомести штетата.

(5) Осигурувањето ги покрива и штетите од провална кражба на материјали и опрема кои веќе се вградени во објектот во градба, под услов просториите каде материјалите и опремата кои веќе се вградени, да се заклучени и да постои постојан чувар. Доколку при остварување на осигурен случај се утврди дека не постоел постојан чувар, или дека просториите не биле заклучени, осигурувачот не е во обврска да ја надомести штетата.

(6) Обична кражба не е предмет на осигурување по овие услови.

#### Член 24

##### Вредност на осигурената ствар (сума на осигурување)

(1) Вредноста на осигурената ствар (сумата на осигурување) ја претставува пресметковната вредност на договорените работи до нивното завршување, вклучувајќи ги материјалите, транспортните трошоци, царинските давачки и даноците, чинењето на градбата и вредноста на услугата, материјалите и средствата набавени од инвеститорот. При тоа

мора да се земе во предвид фактот дека вредноста на ризикот се зголемува од мала сума до 100% од сумата на осигурување, како што напредува градбата.

(2) За работите, кои во текот на градбата дополнително се договараат помеѓу инвеститорот и изведувачот на работите (дополнителни работи) осигурената вредност се утврдува според став (1) од овој член, доколку нивната вредност не преминува 10% од вредноста на договорот за осигурување. Ако оваа вредност ја преминува оваа граница од 10%, треба да се заклучи дополнителен договор помеѓу осигуреникот и осигурувачот.

(3) Вредноста на осигурената ствар (сумата на осигурување) од точка 3, став (1) на член 1 и точките 3,4,5,6 од став (2) на истиот член од овие Услови, е набавната цена на новата ствар во време на настанување на осигурениот случај намалена за вредноста на проценетата истрошеност (амортизација), ако поинаку не е договорено.

#### Член 25

##### Прием во осигурување и проценка на ризикот

(1) Пред склучувањето на договорот за осигурување осигуреникот пополнува пријава-прашалник за осигурување на објекти во градба. Врз основа на заверената и архивирана пријава-прашалник (понуѓа за осигурување) осигурувачот треба во рок од 8 дена да направи извид на градилиштето и да изврши проценка на ризикот. Целта на проценката на ризикот е да се пресмета адекватна премија, франшиза и да се дефинираат специјалните услови кои осигуреникот може да побара да бидат покриени со осигурувањето, како и потребните рестрикции на покритието.

(2) По извршениот извид на лице место на градилиштето, осигурувачот прави известие за прием во осигурување, во кое се дефинираат сите елементи кои се потребни за изработка на полисата (договорот за осигурување).

#### Член 26

##### Склучување на договорот за осигурување

Осигурувањето на објектот може да го заклучи инвеститорот или изведувачот на работите, односно секој посебно за оној дел за кој има имотен интерес или договорна обврска да го спроведе осигурувањето од опасностите предвидени со договорот.

#### Член 27

##### Место на осигурување

Место на осигурување е подрачјето на градилиштето со прирачните складишта на градилиштето, кои исклучиво му служат на осигурениот објект, ако не е поинаку договорено.

#### Член 28

##### Утврдување на надоместокот од осигурувањето

(1) Висината на надоместокот од осигурувањето се утврдува:

1. Во случај на уништување според вредностите на осигурените ствари (член 24) во време на настанување на осигурениот случај, намалена за вредноста на остатокот;

2. Во случај на оштетување во висина на трошоците потребни за враќање во состојба пред оштетувањето по цена на материјалот и работите од договорот помеѓу инвеститорот и изведувачот на работите, намалена за вредноста на остатоците.

(2) Поголемите трошоци за прекувремена работа, ноќна работа, работа на празници се надоместуваат само тогаш ако тоа е експлицитно договорено.

(3) Не се надоместуваат поголемите трошоци за поправка на работите што не биле предвидени со проектот, како: поголеми трошоци поради измена на начинот на изведување на работите или поради спроведување на подобрување, проширување или усовршување во однос на состојбата пред настанување на осигурениот случај и поради потребните засилувања во врска со измената на статичките елементи, па ни тогаш кога тие трошоци се предизвикани со настанување на осигурениот случај.

(4) Остатоците на уништените или оштетените ствари остануваат кај осигуреникот и се пресметуваат според вредноста на денот на настанување на осигурениот случај и според состојбата во каква биле веднаш по осигурениот

случај.

(5) Се смета дека стварта е уништена и штетата се пресметува според став (1), точка 1 од овој член, ако трошоците за поправката ја достигнат вредноста на стварта намалена за вредноста на остатоците на денот на осигурениот случај.

(6) Во секој остварен осигурен случај пресметаниот надоместок се намалува за франшизата.

(7) Со осигурување се опфатени само оние штети кои во моментот на градежната незгода настанале на самиот осигурен објект или во границите на предвидениот и одобриениот проект за тој осигурен објект. Штетите предизвикани надвор од границите на така проектираниот објект не влегуваат во обврска на осигурувачот, доколку не е поинаку договорено.

(8) Со склучување на договор за осигурување на објект во градба не се ослободуваат од меѓусебните обврски инвеститорот и изведувачот на работите, што тие ги имаат еден спрема друг, врз основа на договорот за градење и врз основа на техничките прописи, упатства, предмери, ценовник на работа и друга документација која претставува составен дел на нивниот меѓусебен договор за градење.

(9) Ако стварите се осигурени на **прв ризик** од опасностите, со чие остварување настане штета, надоместокот ќе се плати во висина на настанатата штета, а најмногу до договорената сума на осигурување на **прв ризик**. Одредбите за подосигурување во овој случај на се применуваат.

#### Член 29

##### Надоместок на трошоци

(1) На име трошоци за расчистување и рушење во врска со настанатиот осигурен случај, осигурувачот, ако не е поинаку договорено ги надоместува нужните издатоци за расчистување и чистење на оштетената осигурена ствар, а најмногу до 3% од вредноста на осигурената ствар, погодена со штета. Во трошоците за рушење влегуваат нужните трошоци што договорувачот на осигурувањето ги има по настанувањето на осигурениот случај за рушење на преостанатите оштетени неупотребливи делови и нивно носење до најблиското дозволено место за истовар.

(2) Трошоците за исполнување на дупките преку профилот, предвидени со проектот, кои се потребни за воспоставување на оштетениот објект, односно работите во првобитна состојба, осигурувачот ги надоместува до договорена сума на **прв ризик** и тоа од сите штетни настани за времетраење на договорот за осигурување.

(3) Освен трошоците од став 1 на овој член, осигурувачот е во обврска да ги надомести трошоците во врска со настанатиот осигурен случај кои се потребни пред почетокот на отстранување на штетата (техничката документација со претходни испитувања) но најмногу до 1% од вредноста на осигурените ствари погодени со штетата.

(4) Осигурувачот е должен да ги надомести трошоците, загубите, како и другите штети предизвикани со разумен обид да се отстрани непосредна опасност од настанување на осигурениот случај, како и обидот да се ограничат неговите штетни последици, па и тогаш ако тие обиди останале без успех.

Ако осигуреникот не ја исполни својата обврска за спречување на осигурениот случај или обврската за спасување, а за тоа нема оправдување, обврската на осигурувачот ќе се намали за онолку за колку настанала поголема штета поради тоа неисполнување.

(5) Вкупниот надомест на име трошоци од став (1) и (3) од овој член и на име надомест од осигурувањето (член 27) не може да ја надмине сумата на осигурување, односно вредноста на осигурената ствар погодена со штета. Трошоците од став (4) на овој член осигурувачот е должен да ги надомести дури и ако заедно со надоместокот на штетата од осигурениот случај ја надминуваат сумата на осигурување.

Нужните трошоци за отстранување и намалување на штетата направени по налог на осигурувачот се надоместуваат и тогаш кога заедно со надоместокот од осигурувањето (член 28) ја надминуваат сумата на осигурување.

(6) Осигурувачот не е во обврска да ги надомести трошоците предизвикани со отстранување на причината на штетата, ниту трошоците

на интервенција на противпожарното друштво или другите организации, чија должност е, според карактерот на работењето, да даваат бесплатна помош кога ќе настане осигурен случај.

#### Член 30

##### Франшиза

Во секој остварен осигурен случај пресметаниот надомест се намалува за франшизата (која се запишува во полисата).

#### Член 31

##### Почеток и престанок на обврската на осигурувачот

(1) Обврската на осигурувачот започнува од моментот кога осигурените ствари ќе бидат истоварени на просторот одреден за изведување на работите (градилиштето), односно во складовите на градилиштето, но не пред тоа како е предвидено во Општите услови за осигурување на имоти.

(2) Осигурувањето престанува со истекот на 24 часа од денот кој во полисата е означен како ден на истек на осигурувањето.

Осигурувањето може да се продолжи со тоа што премијата за продолжениот период на осигурување да се пресмета во согласност со одредбите на Тарифата за осигурување на објектите во градба.

#### Член 32

##### Пресметка на премијата од осигурувањето

(1) Доколку се договори осигурување на вистинска вредност премијата се пресметува на почетокот на осигурувањето, однапред според утврдената премиска стапка од пресметковната вредност на објектот од договорот за градба, во време на склучување на договорот на осигурување. Конечната пресметка на премијата се врши врз основ на вистинската вредност на објектот (завршна ситуација) и вистинското времетраење на градбата.

(2) Ако се договори осигурување на поинаква вредност, премијата се пресметува од оваа вредност според утврдената премиска стапка.

(3) Ако се договори осигурување со фиксна сума на осигурување премијата се пресметува од оваа сума според утврдената премиска стапка.

(4) Ако договорувачот на осигурувањето писмено пријави однапред мирување (најмалку за еден месец) на работите на објектот во градба, се признава попуст на премијата на осигурувањето од основните ризици и од ризикот одговорност од дејност на изведувачот на градежните работи према трети лица и нивен имот.

#### Член 33

##### Ограничување на обврските врз основ на други осигурувања

Ако осигуреникот склучил и некое друго осигурување за стварите осигурени по овие Услови, во случај на настанување на штета надоместокот ќе се исплати врз основ на тие други осигурувања.

Врз основ на осигурувањето на објекти во градба надоместокот ќе се исплати само тогаш ако покриетието по тие други осигурувања не било доволно, и тоа до износот на непокриениот дел од штетата.

#### Член 34

##### Важност на општите услови за осигурување имоти

Ако не се во спротивност со овие Услови, на осигурувањата склучени по овие Услови се применуваат и Општите услови за осигурување имоти.